

Iarba verde de acasă

CRONICA
DRAMATICĂ

de Marina
Constantinescu

ÎN ULTIMUL timp, de la deschiderea stagiunii încoace, am văzut trei spectacole impresionante, scrise de trei dramaturgi diferiți, cu teme diferite, puse în scenă de trei regizori diferiți, deși aparțin aceleiași generații, la trei teatre diferite. Este vorba despre: "Omor în catedrală" de T.S. Eliot, în regia lui Mihai Măniuțiu, o colaborare a Fundației ART-INTER-ODEON cu Teatrul Național din Cluj-Napoca; "Woyzeck" de Büchner, pus de Tompa Gabor la Teatrul "Bulandra" din București - cronicile acestor două spectacole v-au fost deja prezentate. Astăzi ne oprim asupra celui de-al treilea eveniment teatral al stagiunii: "Frații" - o piesă a dramaturgului irlandez Sebastian Barry, în regia lui Alexandru Dabija, la Teatrul "Sică Alexandrescu" din Brașov. Sigur, punctul comun al celor trei montări este valoarea. Dar mai este ceva important pentru fenomenul teatral din România. După o perioadă în care spectacolul, de cele mai multe ori de dragul spectaculosului, a dominat creațiile anilor post-totalitari, poate într-un fel în mod firesc, trei dintre cei mai importanți regizori ai momentului aduc un nou curent în care expresia modernității este definită prin prezența actorului ca sursă de energii creatoare, prin relația lui cu gestul și cuvântul. De la un baroc al aparențelor se trece, în definitiv, la un clasicism al esențelor.

Spectacolul "Frații" regizat la Brașov de Alexandru Dabija are finețea unei bijuterii lucrate manual. Toate fațetele sînt finisate cu precizie, pînă

Teatrul "Sică Alexandrescu", Brașov: "Frații" de Sebastian Barry. Traducere de Carmen Croitoru. Regia: Alexandru Dabija. Scenografia: Irina Solomon și Dragoș Buhagiar. Coregrafia: Malou Iosif. Ilustrația muzicală: Romeo Chelaru. Distribuția: Mircea Andreescu, Costache Babii, Melania Niculescu, Viorica Geantă Chelbea, Dan Săndulescu, Ioan Georgescu, Virginia Itta Marcu, Luminița Blănaru.

în cel mai mic detaliu: text, regie, scenografie, lumini, mișcare scenică, muzică. Fiecare în parte strălucește, dar se armonizează perfect cu strălucirea celeilalte. Bijuteria este simplă, elegantă, fără zorzoane și încărcături care să-ți ia ochiul. De fapt, limbajul teatral al acestui spectacol este riguros și inventiv totodată, un mecanism care te fascinează ca un obiect de artă veritabilă. Sau ca un ceas elvețian: simplu în aparență, dar ce performanță tehnică înseamnă

lectivă despre lumea a doi bătrîni de oriunde, dintr-un spațiu rural, pașnic, cu o iarbă verde, sănătoasă și cu un lemn multifuncțional. În prim-plan se derulează prezentul cotidian, cu tabieturi, ticuri verbale, cîrciumă, obsesii, frustrări de toate soiurile, jocul de cărți, dialoguri despre filme îndrăgite, actori favoriți, preocupări gospodărești. Planul al doilea este cel al trecutului, al amintirii, la limita dintre vis și realitate. Este zona infantilității, aceea în care timpul este suspendat, în

Tristețea, bucuria trecătoare sînt jucate în registre amestecate: bombănit-suspicios al bătrîneții sau naiv-alintător al copilăriei. În final, pentru o clipă, trecutul și prezentul stau față în față, scrutător. Dar povestea, filmul poate reîncepe, la fel, de la capăt pentru că "timpurile" se vor amesteca din nou, pentru că numai împreună formează lumea închisă, universul limitat, închistat al lui *Mick* și *Josey*.

Cele două dimensiuni temporale sînt extrem de inventiv și eficient decupate, asamblate scenografic. Cei doi tineri scenografi, Irina Solomon și Dragoș Buhagiar, anunță un drum performant. Poate este și șansa întîlnirii lor cu regizorul Alexandru Dabija, cu care au făcut deja al treilea spectacol. Spațiul propus de ei are același limbaj simplu, de data asta plastic vorbind. Decorul are două coordonate dominante: un "covor" gros, consistent de iarbă și, un panou imens din lemn, un plan despărțitor între timpuri, o construcție mobilă care se transformă în funcție de context. Cuvîntul atrage o imagine, care se obține prin manipularea acestui mecanism. El poate fi ecran cinematografic, grajd, cîrciumă, ring de dans, verandă. Nu în ultimul rînd, acest spectacol este și un recital de actorie. O proastă obișnuință ne-a creat un reflex: că marii actori se află numai la București. Dar și Ilie Gheorghe este un mare actor al teatrului românesc, deși joacă la Teatrul Național din Craiova. Dar și Costache Babii (*Josey*) și Mircea Andreescu (*Mick*) sînt actori de forță și sensibilitate. Demonstrația lor, ceea ce fac ei pe scenă timp de o oră și patruzeci de minute, este o lecție de actorie, susținută cu modestie și profesionalism, care poate ne va vindeca de sindromul Capitalei.

Spectacolul "Frații" în regia lui Alexandru Dabija este un fel de teatru de cameră, fin, intim, pe o temă puțin abordată așa: bătrînețea, și este cu ațut mai interesant, cu cît regizorul este, încă, un om tînăr.

Costache Babii și Mircea Andreescu într-o scenă din spectacol

fiecare element în parte! Așadar, spectacolul este și simplu, și complicat, așa cum este și povestea celor doi frați bătrîni, *Mick* și *Josey*, protagoniștii. Nu am citit piesa (de altfel foarte bine tradusă de Carmen Croitoru), dar am impresia că regizorul Alexandru Dabija a concentrat-o în jurul acestor două personaje. Pe scenă, restul rămîne trimitere, aluzie, contrapunct, atmosferă. Aceasta mi se pare a fi intenția, demersul, realizarea regizorală. Dacă ar fi să parafrazăm formula cunoscută "teatru în teatru", pentru spectacolul "Frații" potrivit ar fi "film în teatru". Sugestia pare a fi "Vîrsta a treia cu *Mick* și *Josey*", o proiecție se-

care, de aceea, trecutul și prezentul formează un univers compact. Totul este incert, nesigur, cețos. În această ceață, în spatele scenei, apar *Mama*, *Tatăl*, o muzică redundantă, dansuri obsesive, o lume a fantasmelor, a subconștientului. Trecutul și prezentul comunică tot timpul în mintea și suflul celor doi bătrîni care caută mereu prilejuri pentru ca acest "dialog" să se repete la infinit. De fapt, trecutul este singura rezervă a sărăcăciosului prezent. Se trăiește din amintiri care încă frămîntă sau care aduc alinare. *Mama* și bobii ei de mazăre, *Tatăl* - un pescar a cărui imagine scenică trimite la Rembrandt - sînt principalele bîntuiri.

Centrul Soros pentru artă contemporană

anunță programul

ARTSLINK

■ Programul se adresează artiștilor și administratorilor unor organizații artistice care doresc să participe la schimburi culturale internaționale. ARTSLINK oferă burse care acoperă cheltuielile legate de o ședere de 5 săptămîni într-o instituție artistică americană pentru tineri artiști și manageri culturali din Europa Centrală și de Est. Instituțiile gazdă vor asigura pregătirea practică a bursierilor în domeniul lor de interes, avînd prilejul să participe direct la activitatea instituțiilor respective. Ei vor putea de asemenea să intre în contact cu artiști și alte organizații din comunitatea respectivă.

■ Domeniile artistice la care se referă programul sunt: artele vizuale, artele spectacolului, media, design, literatură. Prin managerii culturali înțelegem persoane care se ocupă cu administrarea unor instituții, organizații sau programe artistice. Nu vor fi acceptați studenți, amatori, critici, ziariști, persoane implicate în activitatea de cercetare și de învățămînt, sau persoane care au mai beneficiat de această bursă în anii precedenți.

■ Înscrierea pentru participare la program se face pe formulare ARTSLINK. Candidații vor trebui să

prezinte de asemenea, un scurt proiect pe care ar dori să-l realizeze ca bursieri ARTSLINK. Perioada de desfășurare a bursei va fi noiembrie-decembrie 1996.

Termenul limită de înscriere: 11 decembrie 1995.

■ Formulare și informații suplimentare puteți obține la:

CENTRUL SOROS PENTRU ARTĂ
CONTEMPORANĂ

BUCUREȘTI, Calea Victoriei 141, et. 2,
sector 1, C.P. 1-82,
tel. 311 21 92, fax. 311 21 93

și la birourile FUNDAȚIEI SOROS PENTRU
O SOCIETATE DESCHISĂ din:
CLUJ, str. Tebei nr.21, 3400, C.P. 1-73, 1-1084,
tel. 064-420480;

TIMIȘOARA, str. Semenic nr. 10, 1900,
tel. 056-199960, 130189;

IAȘI, str. Moara de foc nr. 35, et. 7, 6600,
tel. 032-252920, 252922.